

MITÄ JOKAISEN TULEE TIETÄÄ TEOSOFIASTA?

kirj.
Pekka Ervast

1919

[Sanojen kirjoitusasua nykyaikaistettu]

Teosofia

Sana teosofia on kreikkalaista alkuperää; muodostettuna kahdesta sanasta *theos*, jumala, ja *sophia*, viisaus, se merkitsee sanatarkasti ”jumalviisaus”. Aikaisemmin tämä nimitys esiintyy Uudessa Testamentissa, jossa Paavali ensimmäisessä korintilaisepistolassaan (2:7) puhuu sitä ”salaisuutena ollutta Jumalan viisautta (*theoa sophian en mysterio*), sitä kätkeytyä, jonka jumala oli edeltä määrännyt ennen maailman aikoja meidän kirkkaudeksemme”. Kolmannella vuosisadalla jKr. ottivat uusplatonikot käytäntöön sanan teosofia, tarkoittaen sillä maailmankatsomustaan, jonka mukaan sekä henkinen että aineellinen olemassaolo oli emanaationa eli vuodatuksena syntynyt ainoasta ikiolevasta jumaluudesta. Sen jälkeen on tullut tavaksi nimitää teosofiaksi kaikkea korkeampaa tietoa Jumalasta, luomisesta, ihmisestä ja yleensä elämän jumalallisista salaisuuksista, tietoa semmoista, joka on saavutettavissa sisäisessä näkemyksessä ja henkisten kokemusten avulla eikä ulkonaisten aistinten ja aistillisen ymmärryksen välityksellä. Kirkkohistoriasta tunnemme syvämietteisen saksalaisen näkijän ja ajattelijan *Jakob Böhm*en (1575-1624), joka nimitti itseään ”saksalaiseksi teosofiksi” (*theosophus teutonicus*). Meidän päivinämme ottivat vanhan nimen uudestaan käytäntöön madame H. P. Blavatsky ja eversti H. S. Olcott, jotka herättivät eloon nykyaikaisen teosofisen liikkeen, ja heidän jälkeensä on teosofian nimi tullut yleiseksi kansainväliseksi tunnussanaksi kuvaamaan sitä maailmankatsomusta, jota teosofit ja Teosofisen Seuran jäsenet kannattavat.

Teosofinen Seura

Teosofinen Seura perustettiin marraskuun 17 p:nä 1875 New Yorkissa sen johdosta, että muutamat henkilöt — niiden etunäissä eversti H. S. Olcott ja tuomari W. Q. Judge — olivat tulleet vakuutetuiksi siitä, että madame H. P. Blavatsky, joka edellisenä vuonna oli julkaissut laajan kaksiosaisen teoksen *Isis Unveiled* (Paljastettu Isis, vanhojen mysteerioiden ja jumaluusoppien mestariavain), oli vihitty salaiseen viisauteen ja omai elämän ja kuoleman kysymyksistä tietoja, jotka nousivat tavallisten kuolevaisten kokemusten yläpuolelle. Seura perustettiin sitä varten, että lähemmin tutkittaisiin madame Blavatskyn välittämää viisautta ja hänen julkaisemiaan salaisia tietoja ja verrattaisiin niitä vanhoihin teosofisiin järjestelmiin ja jumalallisiin ilmoituksiin. Teosofisen Seuran perustaminen tapahtui nähtävästi otolliseen aikaan, koska pienestä siemenestä pian kasvoi mahdava ja elinvoimainen puu, jonka haarat ulottuivat kaikkiin maihin ja kansoihin. T. S. on tätä nykyä tunnettu kansainvälinen veljesseura, jonka tehtävänä, paitsi yleisen veljeyden ytimen muodostaminen, on ”edistää vertailevia uskonnollisia, filosofisia ja tieteellisiä tutkimuksia sekä tutkia tuntemattomia luonnonlakeja ja ihmisen salaisia voimia”. Koska Seuran henki uskonnollisuudestaan huolimatta on tieteellinen ja tutkiva, ei sen voima ilmene jäsenluvun suuruudessa (v. 1918 oli noin 30 000 jäsentä yli koko maapallon), vaan siinä, että sen aatteet ja katsantokannat vuosi vuodelta voittavat yhä enemmän alaa kansojen tietoisuudessa ja yleisessä mielipiteessä, kirjallisuudessa, filosofiassa,

taiteessa ja uskonnossa; ja myös siinä, että se on antanut aihetta monien samansuuntaisten seurojen ja yhdistysten syntymiseen. Teosofisten ja teosofishenkisten aatteiden kannattajia luetaan epäilemättä miljoonissa. Suomeen perustettiin Teosofinen Seura vuonna 1907, mutta jo 1891 oli teosofia ruotsinkielisenä tullut Suomeen ja 1897 oli alkanut teosofiasta ilmestyä kirjoituksia suomenkielisessä sanomalehdistössä.

Kirjallisuutta:

Tietosanakirja, art. Teosofia

Jokin *Filosofian historia*

Jokin *Kirkkohistoria*

Pekka Ervast, *Teosofia ja Teosofinen Seura*

Muutammat suomalaiset teosofit, *Teosofia ja H. P. Blavatsky*

H. S. Olcott, *Old Diary Leaves*. (Teosofisen Seuran historia sen perustamisesta saakka; neljä osaa ilmestynyt painosta)

Pekka Ervast, *H. S. Olcottin elämäntyö*

Countess Wachtmeister, *H. P. Blavatsky and the Secret Doctrine*
(suomeksi Tietäjässä 1910: H. P. B. ja Salainen Oppi)

A. P. Sinnett, *The Occult World*

Pekka Ervast, *Salatieteilijän sanakirja*

Mitä on teosofia?

Vaikka sana teosofia yleisessä puhe- ja sivistyskielessä tarkoittaa korkeampaa henkistä tietoa jumalallisista asioista, ei tämä silti merkitse, että sivistysmaailma uskoisi semmoista tietoa olevan. Päinvastoin nykyaikainen sivistys sitä suuresti on epäillyt. Kun oppineet kääntävät sanan teosofia, lisäävät he aina varovaisesti yhden sanan: ”luultua” korkeampi tieto. Viime vuosisadan keskivaiheista lähtien materialistinen katsantokanta tuli melkein yksinvaltiaaksi tieteellisissä piireissä, ja madame Blavatskyn esiintyminen spiritualistisen, henkisen maailmankatsoimuksen esitaistelijana ja materialistisen tieteen kumoajana oli rohkea yritys. Nyt on asema jonkin verran muuttunut; tieteellinen maailma ei enää ole itsepintaisesti materialistinen, vaikkei se vielä uskokaan teosofiseen oppiin tiedosta.

Kun materialistinen tiede väitti, että kaikki inhimillinen tieto oli saavutettavissa vain viiden aistimen välityksellä ja ettei mitään henkistä eli jumalallista tietoa voinut olla olemassakaan, opetti madame Blavatsky ensi hetkestä lähtien teosofian nimesä, että totuuden tieto oli saavutettavissa, että tämä tieto oli yliaistillista ja henkistä laatua ja että ammoisista ajoista saakka aina oli ollut ihmisiä, jotka totuuden olivat tienneet ja tunteneet. Tätä tietoa, jota kristikunnassa nimitetään teosofiaksi, oli vanhassa Intiassa kutsuttu *brahmavidjaksi*. Kaikissa uskonnoissa on alkuaan julkisen opin rinnalla kulkenut salainen opetus, *guptaa vidjaa* eli sisäinen, esoteerinen viisaus, josta pääsivät osallisiksi ainoastaan hyväksytyt kokelaat. Vanhan ajan mysteeriot — ei

ainoastaan kreikkalaiset, vaan myös egyptiläiset, intialaiset ym. — olivat kaikki oppikouluja, joissa oppilaita kehitettiin ja kasvatettiin jumalallisten salaisuuksien näkijöiksi.

Salainen viisaus ei ole tänä päivänäkään kadonnut maailmasta enemmän kuin sen viisauden tietäjätäkään. Sillä tietäjien salainen veljeskunta, joka jo aikojen aamulla perustettiin meidän maapallollemme, on katkeamatta elänyt läpi aikojen, säilyttäen pyhänä ja koskemattomana sille uskotun viisauden, kartuttaen sitä uusilla kokemuksilla ja näkemyksillä ja itse aika ajoittain lisääntyen uusilla totuuden etsijöitä, jotka tiedon mestariuden ovat saavuttaneet.

Nykyaikainen teosofia, se maailmankatsomus, jonka madame Blavatsky kaivoi esille unohduksen yöstä, on kotoisin tästä tietäjien salaisesta veljeskunnasta. Se esittää joitakuuta pääpiirteitä ja joitakuuta yksityiskohtia aikain salaisesta viisaudesta, mutta on semmoisenaan niin laajakantoinen ja syvälinen, että siihen tutustuminen vaatii sekä aikaa että huolellista harrastusta. Kun tässä viittaamme teosofisen maailmankatsomuksen pääkohtiin, edellytämme sen tähden, että arvoisa lukija mainitsemiemme kirjojen avulla ryhtyy perusteellisemmin ja seikkaperäisemmin ottamaan selkoa siitä, mitä teosofia on. Kirjojen luetteloihin otamme ainoastaan nykyaikaisia ja parhaasta päästä teosofisia teoksia. Mutta selvää on, että tutkija, joka tahtoo tutustua esim. uskontojen oppeihin, erikoisesti syventyy eri kansojen ja uskontojen ns. pyhiin kirjoihin, semmoisiin kuin kristittyjen Raamattuun, kiinalaisten Taotekingiin, hindulaisten Bhagavadgiitaan ja Manun lakeihin, Veedoihin ja Upanishadeihin, buddhalaisten Dhammapadaan, persialaisten Zend-Avestaan, egyptiläisten Kuolleitten kirjaan, azteekkien Popolvuhun, juutalaisten Kabba-

laan, vanhojen suomalaisten Kalevalaan jne., sillä nämä kaikki puhuvat, milloin suoraan, milloin vertauskuvissa ja allegorioissa salaisen veljeskunnan viisaudesta. Samoin huolellinen tutkija tutustuu niihin filosofeihin, teosofeihin, mystikkoihin, alkemisteihin, astrologeihin, okkultisteihin, jotka samaa elämän filosofiaa ovat kannattaneet ja julistaneet. Niistä mainitsemme esim. seuraavat nimet: Shankaraatshaarja (ja Vedaanta-filosofia), Patandshali (ja jooga-järjestelmät); Platon, Pythagoras; Ammonius Sakkas, Plotinos; Philo Judaeus; Dionysios Areopagita; Roger Bacon; Rosencreutz, Paracelsus, Cornelius Agrippa, Bacon, Thomas Vaughan, Heinrich Khunrath, Jakob Böhme; Svedenborg; Saint Martin, Saint Germain, Cagliostro; Franz von Baader; Éliphas Lévi, Fabre d'Olivet, Saint-Yves d'Alveydre, Papus, Stanislas de Guaita jne.

Kirjallisuutta:

Annie Besant, *Johdantoa teosofiaan ja Aikain viisaus*

Pekka Ervast, *Valoa kohti, Suuret uskonnot ja Teosofian sanoma nykyajalle*

H. P. Blavatsky, *Teosofian avain ja Salainen Oppi*

Annie Besant, *H. P. Blavatsky and the Masters of the Wisdom*
(suomeksi Tietäjässä 1909: *H. P. B. ja Viisauden mestarit*)

Pekka Ervast, *Viisi esitelmää ja "Salainen Oppi" ym. kirjoituksia*

Veikko Palomaa (Aate), *Miksi uskon teosofiaan?, Miksi minusta tuli teosofi? ja Mitä teosofia opettaa?* (Tietäjässä 1908 ja 1909)

C. W. Leadbeater, *Teosofian ulkopiirteet ja A Textbook of Theosophy*

Rudolf Steiner, *Teosofia*

Oscar Busch, *Suuret ihmeet*

A. P. Sinnett, *Esoteric Buddhism*

Édouard Schuré, *Les Grands Initiés* (suomeksi osat *Pythagoras ja Jeesus*)

G. R. S. Mead, *Apollonios Tyanalainen*

Svaami Vivekaananda, *Mestarini*

Joku *Uskontojen historia*

Annie Besant, *Four great religions*

Franz Hartmann, *Weisse und schwarze Magie*

W. Q. Judge, *The Ocean of Theosophy* (ruotsiksi *Theosofiens Ocean*)

A. Marques, *Scientific corroborations of Theosophy*

Rudolf Steiner, *Die Geheimwissenschaft*

Karl Kiesewetter, *Geschichte des neueren Occultismus*

Yleinen veljeys

Teosofisen maailmankatsomuksen ensimmäisiä ydinkohtia on oppi yleisestä veljeydestä, kaikkien elävien olentojen yhteisestä alkuperästä ja ihmisyksilöiden samanarvoisuudesta Elämän edessä. Teosofiseen Seuraan pyrkijältä vaaditaan tämän veljespykälän hyväksymistä ”katsomatta rotuun, väriin, kansallisuuteen, uskoon, sukupuoleen tai yhteiskunta-asemaan”.

Veljyskäsite sinällään ei ole uusi, teosofinen keksintö; päinvastoin se on vanha, kulunut ja väärinkäytetty sana, joka monen mielestä on vailla todellista merkitystä. Kristilliset kirkot ovat sitä käyttäneet, samoin kumousliikkeet Ranskan suuresta vallankumouksesta lähtien, ja kaikki sosialistiset liikkeet ovat

perustaneet katsantokantansa veljeyteen. Toistaako siis teosofia näiden oppeja veljeydestä vai tuoko se jotain uutta henkeä elähtäneeseen käsitteeseen?

Teosofian veljeyskäsite on todella uusi, sillä se on kaikkikäsittevä ja perustuu henkiseen yhteyteen. Missä kristillinen veljeyskäsite ontuu? Siinä, että se sulkee veljeydestä ulos suuren joukon ihmiskunnan jäseniä uskomalla "Jumalan armoon": veljeskunta muodostuu vain uskovaisista, autuaista, jotka saavat iloita jumalan luona, mutta kadotuksen lapset ovat ainiaaksi erotetut muusta ihmiskunnasta. Vastoin tätä opettaa teosofia, että yleinen veljeys on luonnon tosiasia, jota ei mikään usko voi muuttaa eikä hävittää. Kuulukoot ihmiset mihin uskontoon rotuun tai väriin tahansa, — kaikki he ovat silti kuolemattomia henkiolentoja ja saman Elämän Hengen lapsia. "Oikean uskon" nimessä on suoritettu historian julmimpia ja raaimpia tekoja ja "pyhät sodat" ovat olleet kansojen suurimpina vitsauksina. Semmoisesta taikauskosta ja sen aiheuttamista kauhuista voimme päästä ainoastaan siten, että tulemme kaikki vakuutetuiksi ihmisten yhtäläisestä henkisestä olemuksesta.

Entä missä sosialistiset ja vallankumousliikkeet ovat veljeyskäsitteessään erehtyneet? Siinä, että ovat perustaneet sen yksinomaan ihmisten yhtäläiseen fyysiseen eli ruumiilliseen alkuperään. "Kaikki ihmiset tulevat maailmaan ja lähtevät täältä yhtä alastomina: miksi siis toista hemmoteltaisiin enemmän kuin toistakaan!" Sosialistiset näkökannat ovat toisin sanoen olleet materialistisia ja siten johtaneet vallan vääriin käsityksiin ihmisten "yhdenvertaisuudesta". Kun vallankumousten avulla on yritetty yhteiskuntaa uudistaa, ovat tulokset olleet yhtä surkuteltavia kuin hullunkurisia, ja pian on oletettu "yhdenvertai-

suus” saanut poistua todellisuuden ankaran luokkajaon tieltä. Teosofinen oppi onkin vallan toinen. Se puhuu ihmisten yhteisestä henkisestä alkuperästä ja opettaa, että kaikki ovat elämän eli Jumalan lapsia, joita yhteinen Isä rakastaa yhtä paljon; mutta samalla se teroittaa ihmisten sielullisen ja ruumiillisen erilaisuuden. Kukaan ihminen ei oikeastaan ole toisen kaltainen, mutta suuriin ryhmiin eli luokkiin ihmisiä voidaan jakaa sen perusteella, minkälaisia he itse ovat, mihin he kykenevät ja mitä he tahtovat saavuttaa. Useimmat ihmiset kykenevät parhaiten ja etupäässä ruumiilliseen työhön, mutta on olemassa ihmisyyksilöitä, joille ruumiillinen työnteko olisi suorastaan ajanhukkaa, koska he toisella tavalla kykenevät paremmin palvelemaan ihmiskunnan sivistystä ja kehitystä. Teosofia opettaa sen tähden, että veljeyttä voidaan toteuttaa yhteiskunnallisessa elämässä ainoastaan siten, että opitaan kunnioittamaan kaikkea työtä yhtä arvokkaana ja sopivana ihmiselle ja että kaikille yhteiskunnan jäsenille suodaan samanlainen pohjasivistys ja -kasvatus. Siten ”luokkarajat” poistuvat, vaikka työjako pysyy.

Yleinen veljeys perustuu teosofian mukaan — paitsi yhteiseen henkiseen alkuperään — myös siihen, että kaikilla ihmisillä on sama henkinen päämäärä: inhimillisen täydellisyyden saavuttaminen, josta kaikki uskonnot ovat puhuneet. ”Olkaa täydelliset niin kuin teidän taivaallinen Isänne on täydellinen”, sanoi Jeesus, ja mikä hänen opettamansa Jumalan valtakunta on muu kuin se henkinen sieluntila, jossa ihminen on voittanut oman itsensä ja tottelevana kuuntelee Jumalan ääntä sydämessään? Samoin buddhalaisten *nirvana*, jota kyllä usein käsitetään väärin tyhjäksi tulemiseksi, on uppoutumista siihen hengentilaan, jossa viimeinen tietokin itsekkyydestä ja alemmasta itsestä

on häipynyt olemattomiin. Teosofia opettaa, että kaikki ihmiset ovat kuin pyhiinvaeltajia tätä täydellisyyden luvattua maata kohti. Mutta miksi olemme siltä niin kaukana ja miksi olemme niin erilaisia? Tähän kysymykseen saamme vastauksen teosofian toiselta perusopilta.

Kirjallisuutta:

B. Harding, *Brotherhood Nature's Law*

Pekka Ervast, *Veljeysaate ja pahantekijät*

Useita kirjoituksia *veljeydestä, sosialismista ja teosofiasta*, Oman-tunnon ja Tietäjän eri vuosikerroista

---

Jälleensyntyminen

Kaikki ihmiset ovat kuolemattomia henkiolentoja, sanoo teosofia. Mutta heidän kuolemattomuutensa ei ole siinä, että he yhden kerran elettyään maan päällä jäävät ikuisiksi näkymättömän henkimaailman asujaimiksi. Jos ihmisten elämä alkaisi vasta syntymästä, kuinka se silloin kuoleman jälkeen ikuisesti saattaisi jatkua? Se mikä alkaa ajasta, kuuluu aikaan ja loppuu ajassa. Ikuinen on ulko- ja yläpuolella aikaa. Jos ihminen henkiolentona on ikuinen, ei hän ole ajassa syntynyt, vaan on ikuisesti ollut olemassa. Hän on siis ollut olemassa ennen syntymäänsä, elänyt henkimaailmassa, niin kuin kuolemankin

jälkeen? Mitä varten hän siis on syntynyt maan päälle? Tämän ainoan kerran hän vain syntyy näkyväseen maailmaan?

Tässä teosofia esittää meille oppinsa jälleensyntymisestä. Ihminen on henkiolento, mutta ei läheskään täydellinen; hän ei ole läheskään kaikkea kokenut. Henkiolentona hän esim. ei tiedä mitään pahasta eikä kärsimyksistä — ei liioin mitään itsevalitusta vapaasta hyvydestä eikä itsensä unohtavan rakkauden autuudesta. Henkiolentona hän sinällään ja tietämättään on ”hyvä” ja ”onnellinen”. Sen tähden hän kaipaa olotilaa, jossa voisi oppia pahan ja kärsimyksen tuntemaan ja niitä voittamalla oppia itsenäiseksi, vapaaksi, hyväksi ja todella onnelliseksi. Tällöinen koulu tarjoutuu hänelle maallisessa elämässä, ja Sen tähden hän henkisestä olotilastaan ”laskeutuu aineeseen”, pukeutuu fyysiseen ruumiiseen ja kokee näkyvän elämän surut ja tuskat, sen ilot ja nautinnot.

Yksi ainoa ruumiillinen elämä ei kuitenkaan merkitsisi paljon. Ei ihmishenki niin lyhyessä ajassa ehtisi paljontaan oppia. Hukkaan menisi koko ruumiillistumisen vaiva ja sen tuottamat kärsimykset, jos kokemus loppuisi näin lyhyeen. Sen tähden onkin Elämä toisin järjestänyt. Ihminen ei synny ainoastaan yhden kerran maan päälle, vaan monen monituista kertaa. Kuukaan meistä ei ole täällä ensimmäistä kertaa ja ani harva viimeistä kertaa. Me olemme keskellä toivioletkeämme. Olemme monta ruumistumaa jo sivuuttaneet, mutta monta on vielä edessäme.

Kun aloitimme ruumistusten sarjan, olimme kokemattomia raakalaisia, ihmisiä, joissa järjenkipinä vasta oli syntymäisillään. Nyt olemme jo kulkeneet läpi monen sivistyskauden, luoneet monenmoisia kulttuureja ja vihdoin saavuttaneet nykyisen kehi-

tyksemme. Mutta kuinka paljon puuttuukaan vielä, ennen kuin olemme täydellisiä ihmisiä! Jotkut meistä, kuten Jeesus, Buddha, Krishna, Zoroaster, Laotse, Pythagoras, Orfeus ym., ovat rientäneet ennen meitä yhteiseen inhimilliseen päämääräämme ja he odottavat, että me seuraisimme heidän jälkiään. Mutta vapaus on vaikeasti voitettavissa! Se on hyvän ja pahan tiedon hedelmä, mutta pahan tunteminen vie alussa vallattomuuteen ja vasta lopulta, kun se on voitettu ja muuttunut hyvän tuntemiseksi, se vie vapauteen. Me ihmiset, me olemme nykyisin vielä lähempänä vallattomuutta kuin vapautta.

Meidän keskinäinen erilaisuutemme johtuu osaksi siitä, että olemme "eri-ikäisiä", että eri aikoina olemme ensimmäisen kerran ruumistuneet, osaksi taas siitä, että olemme elämien vieriesä eri puolia elämästä kokeneet, eri asioita harrastaneet ja ahkerammin tai laiskemmin omaa kehitystämme edistäneet. Väärin on toista tuomita. Emme tiedä, mitä kokemuksia hänellä on takanaan, mitä edessään. Veljellisyys ihmisten kesken ilmenee alussa siinä, että koetamme ymmärtää toisiamme ja nähdä toisissamme hyvää eikä heti arvostella ja tuomita. Vasta selvä tieto pahasta, jonka olemme kokeneet, oikeuttaa meitä neuvomaan ja opastamaan toisia pois sen pahan tieltä. Samaten olemme kykenemättömät neuvomaan toisille hyvää, ellemmme itse jo pyri valoa kohti ja itsetietoisesti ponnista eteenpäin hyvän tiellä.

Kirjallisuutta:

Annie Besant, *Jälleensyntyminen*

Veikko Palomaa, *Jälleensyntymisen välttämättömyys.*

E. D. Walker, *Reincarnation*

Johnson, *The memory of past births*

C. Jinarajadasa, *How we remember our past lives*

Wilh. Friedrich, *Ueber Lessings Lehre von der Seelenwanderung*

Rud. Kneisel, *Die Lehre von der Seelenwanderung.*

Pekka Ervast, *Palaammeko maan päälle?*

Karman laki

Vaikka elämä on ankara ja vaikka ihmisen on vaikea vapautua itsekkyydestään, ei kuitenkaan mikään ponnistus mene hukkaan. Pieninkin yritys hyvään päin merkitään elämän kirjaan ja luetaan ihmiselle ansioksi. Siitä huolen pitää se elämän laki, josta teosofia opettaa kolmantena pääoppinaan ja jota se buddhanuskosta lainaamallaan nimellä kutsuu *karmaksi*. Karma on syyn ja seurauksen järkkymätön, oikeudenmukainen laki.

Karma merkitsee "toimintaa". Koko ilmennyt elämä on toimintaa eli liikuntaa. "Ei ole tajuntaa ilman ainetta", sanoi materialismi, ja jos laajennamme käsityksemme aineesta, niin että siihen sisältyy aine, joka ruumiillisille silmillemme on näkymätön, on tuo materialistinen lause tosi ja paikkansa pitävä.

Kaikki tajunta ilmenee todella aineellisen substanssin, so. ulottuvaisuuden ja havaittavuuden välityksellä. Elämä on tavaltaan värähtelyä ja sen kautta lakisiteistä. Kaikella, mikä tapahtuu, on syynsä ja samalla se luo uusia seurauksia. Nykyisyys on menneisyyden lapsi ja samalla tulevaisuuden isä. Kansojen elämä noudattaa historiallisessa kehityksessään määrättyjä lake-

ja, samoin yksilöiden. Kivi liittyy kiveen elämän pyramidissa, ja se joka tuntee elämän lain, välttää turhia erehdyksiä ja ajanhukkaa. Kaikki on toimintaa ihmiselämässä: ei yksin teot, vaan myös sanat ja ajatukset. Teot synnyttävät seurauksia tekojen näkyväisessä maailmassa, mutta tekojen edellä käyvät ajatukset. Ajatus on teon isä. Ennen kuin ihminen rakentaa talon, on hän sitä ajatellut ja suunnitellut ja laatinut siitä tarkat piirustukset. Rakentaminen on näkymättömän ajatuksen toteuttamista näkyväisessä aineessa. Ajatus toimii sekä hyvässä että pahassa, riippuen siitä, miten ihminen itse sitä käyttää. Ihminen voi suunnitella hyviä ja hyödyllisiä tekoja, mutta myös rikoksia; hän voi asettaa ajatuksensa ja älynsä sivistyksen ja kehityksen palvelukseen, mutta myös omien hillitsemättömien intohimojensa ja halujensa.

Mutta kaikesta, mitä ihminen ajattelee, puhuu ja tekee, hän on vastuunalainen karman edessä. Karma ei tunne sääliä eikä anteeksiantoa. "Minkä ihminen kylvää, sen hän niittää", sanoi apostoli Paavali. "Edestään löytää, minkä taakseen jättää", sanoo suomalainen sananlasku. Nykyinen maallinen elämämme on tulos menneistä elämistämme, ja vastaiset ruumistuksemme tulevat varmasti jatkamaan nykyistä. Elämä ei tee vääryyttä. Me emme kärsi väärin. Nykyiset kärsimyksemme ovat joko seurauksia menneistä erehdyksistämme, laiminlyönneistämme ja synneistämme, — tai ovat synnytystuksia parempaan tulevaisuuteen, sillä kärsimys ei ainoastaan ole seuraus — se on myös luova syy.

Karmamme määrää, minkälaisiin olosuhteisiin synnymme, minkälaisen ruumiin saamme ja minkälainen kohtalo tai onni meitä elämässä seuraa. Mutta me emme ole kohtalon orjia.

Olemme vapaita järkiolentoja, voimme punnita ja valita tekojamme, sanojamme, ajatuksiamme. Ainoastaan tehty teko muuttuu kohtaloksi eli karmaksi, tekemätön ei ole ehdottomasti ennakolta määrätty. Tämän vapautensa nojalla ihminen saattaa kehittää ja kasvattaa itseään, muovailta luonnettaan, muuttaa tapojaan ja tottumuksiaan, luopua pahuudestaan ja itsekkyydestään, sulattaa itseensä kaikkea hyvää. Todellinen usko on sitä, että ihminen luottaa hengessään piilevään hyvään eli Jumalan voimaan ja toimii sen mukaan. Silloin hän voittaa Jumalan vihan eli karman, kohtalon rautaisen lain. Sitä kaikki uskonnot ovat tahtoneet hänelle opettaa.

Kirjallisuutta:

Annie Besant, *Karma*

Veikko Palomaa, *Johdonmukaisuuden laki*

Rudolf Steiner, *Karma und Reinkarnation* ja *Wie Karma wirkt*

Pelastuksen tie

Kaikki uskonnot puhuvat tiestä, jota pitkin kuljetaan ikuiseseen elämään. "Se portti on ahdas ja se tie on kaita, joka elämään vie", sanoi Jeesus. Buddha opetti nirvanaan vievää kahdeksankertaista tietä, sanoen itsestään, että "hän oli se, joka tien näytti". Samaten toiset uskonnot neuvovat ihmistä jättämään pahan ja kulkemaan eteenpäin hyvässä. Ja ihmisen henkinen

kokemus todistaa, että ensimmäinen totuus, minkä henkisen totuuden etsijä löytää, on tämä: hän näkee, että elämä on tie.

Elämä on tie, ja jokaisen ihmisen on itsensä se kuljettava. Kukaan toinen ei voi kulkea minun tietäni tai tietä täydellisyyteen minun edestäni. Minä olen itse oma tieni ja sillä minun on kuljettava, kunnes täydellisyyden päämäärän saavutan. Mutta koska täydellisyys on määrättyjen ominaisuuksien saavuttaminen, määrättyjen vaatimusten täyttäminen, määrättyjen kykyjen hankkiminen, voidaan selvästi kartoittaa siihen vievä tie. Ne, jotka tien päähän ovat saapuneet, saattavat selvin sanoin kuvata sen vaaroja ja vastuksia, sen mutkia, sen nousuja, sen tuskia ja sen iloja.

Kun päämäärä näkyy hengen silmille, silloin tajuamme, minkälainen on tie. Buddha kuvaa Dhammapadassa mm. seuraavalla tavalla täydellistä ihmistä, jota hän nimittää braahmanaksi.

”Häntä minä kutsun braahmanaksi, joka on kulkenut loppuun tämän mutaisen tien, kulkenut loppuun tämän oudon maailman, joka on vaikeasti läpäisty, päässyt yli sen turhuuden ja tullut toiselle rannikolle, ja joka on ajatteleva, luja, epäilyksistä vapaa, kiintymyksestä vapaa ja tyytyväinen; joka tässä maailmassa on noussut yli siteiden, sekä hyvien että pahojen, ja on vapaa surusta, synnistä ja epäpuhtaudesta; joka on suvaitsevainen suvaitsemattomien seurassa, lempeä väkivaltaisten keralla ja ahneudesta vapaa itaroiden keskellä; josta viha ja kiukku, ylpeys ja ulkokultaisuus ovat pudonneet pois niin kuin sinapinsiemen neulan nenästä; joka puhuu totta, opettavaa ja lempeää, jottei hän ketään loukkaisi; joka ei riipu kiinni aistillisissa nautinnoissa, vaan on niin kuin vesi lootuslehdellä tai niin kuin si-

napinsiemen neulan nenässä; joka kestää moitetta, vaiikkei hän ole tehnyt mitään pahaa, ja kärsii lyöntejä ja siteitä, ja jonka kestävyys on hänen voimansa ja horjumattomuus sotajoukkonsa; jonka tieto on syvä ja joka omistaa viisauden ja tuntee oikean ja väärän tien ja on saapunut korkeimpaan päämaaliin; joka on jättänyt sen, mikä tuottaa nautintoa, ja sen, mikä tuottaa kärsimystä, ja on kylmä ja vapaa kaikista (uuden ruumistuksen) siemenistä, joka on sankari, kaikkien maailmoiden voittaja; jonka tietä jumalat eivät tunne eivätkä haltiat eivätkä ihmiset ja jonka himot ovat sammuneet ja joka on arhat (kunnioitettava); joka ei mitään kutsu omakseen, olkoon se edessä, takana tai keskellä, vaan on köyhä ja vapaa maailman rakkaudesta. Häntä minä kutsun braahmanaksi, miehekästä, jaloa sankaria, suurta viisasta voittajaa, välinpitämätöntä, täydellistä, valistunutta; joka tuntee entiset asuntonsa, näkee taivaan ja helvetin ja on saapunut syntymien päähän, on täydellinen tiedossa, viisas, kaikissa täydellisyyksissä täydellinen.”

Tämä itsekasvatuksen ja henkisen kokemuksen tie on ”pelastuksen tie”, koska se pelastaa ihmisen pahan, synnin ja alemman minän vallasta, pelastaa hänet kohtalon käsistä ja jälleensyntymisen pakosta. Se on pitkä vaivaloinen ja ulottuu monen ruumistuksen yli, mutta se on myös täynnä suloa ja sisäistä riemua ja rauhaa. Monta askelta on siltä tiellä, monta niin sanottua ”vihkimystä” eli tajuntaa laajentavaa henkistä kokemusta, monta ”tiedon avainta”, jotka vaeltajalle ovat välttämättömiä.

Kun ihminen on henkisesti herännyt, nähnyt ”tien” ja päättänyt ruveta sitä pitkin taivaltamaan, on hänen meneteltävä tieteellisen järjestelmällisesti, jos hän mieli saavuttaa varmoja

tuloksia itsekasvatuksestaan. Niinpä hänen on alettava ajatuselämästään: turha on oppia tekojaan hillitsemään, jos ajatukset saavat vallattomina temmeltää; hillitsemättömät ajatukset vievät ennemmin tai myöhemmin hillitsemättömiin tekoihin. Sen tähden henkisen itsekasvatuksen oppilas aloittaa ajatustensa puhdistamisesta, niiden hallitsemisesta ja ohjaamisesta, ja niiden ohella hän askel askeleelta oppii kieltään ja tekojaan hillitsemään. Viisas ei ainoastaan ehkäise suuttumuksensa ilmaisuja: hän ei ollenkaan sydämessään suutu.

Kirjallisuutta:

J. Krishnamurti, *Mestarin jalkojen juuressa*

Annie Besant, *In the Outer Court, The Three Paths to Union with God ja Thought Power*

H. P. Blavatsky, *Hiljaisuuden ääni*

Pekka Ervast, *"Hiljaisuuden ääni", Salatiedettä omin päin ja Jeesuksen salakoulu*

Annie Besant, *Sydämen oppi*

Mabel Collins, *Valoa tielle, Kultaisten porttien ovi, Kun aurinko kiirehtii pohjoiseen päin ja Herääminen*

C. W. Leadbeater, *Invisible Helpers* (suomeksi Omassatunnossa 1906 ja 1907: *Näkymättömiä auttajia*)

Annie Besant, *Initiation, or the perfecting of man* (suomeksi Tietäjässä 1919: *Vihkimys eli ihmisen täydelliseksi tuleminen*), *Mysticism ja An Introduction to Yoga*

C. W. Leadbeater, *Some Glimpses of Occultism*

Henkimaailma

Kuta enemmän ihminen puhdistaa ajatuksiaan ja sydäntään, sitä hienommaksi ja herkemmäksi muuttuu hänen ruumiillinen elimistönsä. Yhä selvemmin hän alkaa tajuta olevansa henkiolento ja kuuluvansa semmoiseen maailmaan, joka kuolevaiselle silmälle on näkymätön. Yhä selvemmin hän myös ymmärtää, että vaikka hän maallisen elämänsä aikana ei ole lainkaan tai ainoastaan himmeästi tietoinen tästä henkimaailmasta, jonka kansalainen hän syntyperänsä nojalla on, hän sitä vastoin viettää siellä kuolemanjälkeisen elämänsä eli toisin sanoen aikansa kahden maallisen ruumistuksen välillä; eikä ainoastaan kuolemanjälkeistä elämäänsä, vaan joka kerta, kun hänen ruumiinsa nukkuu, hän sieluolentona siirtyy henkimaailmaan. Täten teosofia tukee sitä luonnonkansojen yleistä uskoa (jota tiedemiehet pitävät "taikauskona"), että sielu lentää lintuna ruumiin nukkuessa. Niin vapaa sielu tosin ei ole, mutta joka tapauksessa ihmisen sieluruumis siirtyy nukkuvan ruumiin ulkopuolelle. Sillä miten nukkuminen muuten olisi selitettävissäkään?

Henkimaailma on tavallaan aineellinen maailma, mutta sen aineellisuus on vallan toista laatua kuin karkean fyysisen maailman, vaikka tämänkin alkuatomit ovat paljaita voimapisteitä. Henkimaailman aineellisuus on kauttaaltaan niin sanoaksemme älyperäistä voimaa ja Sen tähden se on plastista ja tottelee ajatuksen, tunteen ja tahdon pienimpiä vivahduksia. Tällä seikalla onkin omituinen vaikutus eläviin, tajuisiin olentoihin: mikäli nämä eivät ole ajatustensa ja tunteittensa herroja, sikäli ne suo-

rastaan ovat niiden orjia. Fyysinen ruumis suojelee ihmistä, sillä se vaatii häntä ruumistaan ajattelemaan eikä anna hänen kokonaan antautua tunteittensa ja ajatustensa valtaan, mutta sieluruumis, joka juuri on tunteiden ja ajatusten ilmaus, ei aseta näille mitään rajoja, vaan antaa ihmisen uppoutua niihin kokonaan, tehden hänet tällä tavalla omien tunteittensa ja ajatustensa orjaksi.

Tämä näkyy selvästi kuolemanjälkeisessä elämässä, samoin kuin sen seuraukset. Henkimaailma on jaettu asteisiin eli tasoihin "aineellisuutensa" mukaan: karkeampi aineellisuus, joka ilmentää ja palvelee raaempia ja alemmanlaatuisia tunteita ja ajatuksia, muodostaa "alempia tasoja", hienempi aineellisuus, jossa korkeammat ajatukset ja tunteet viihtyvät, "ylempiä tasoja". Kuoltuaan ihminen on puettuna sieluruumiiseen ja hänen elämänsä henkimaailmassa alkaa alimmalta tasolta nousten askel askeleelta ylimmille. Jos nyt hänen sielussaan majailee voimakkaita himoja esim., joita hän ei maallisen elämänsä aikana ole huolinut voittaa, ottavat nämä himot ensimmäisinä ylivallan hänen sieluruumiissaan ja hän joutuu kokonaan niiden herättämien mielikuvitusten valtaan. Mutta koska sieluruumiissa on mahdoton tyydyttää fyysisiä haluja, kuten juoppoutta, hekumaa, sukuviettiä, ahneutta ym., kärsii ihminen Tantaloksen kaikkia tuskia, kun hänen omat mielikuvansa häntä raatelevat. Tätä tilaa on Sen tähden uskonnoissa kuvattu "helvetiksi" ja "kiirastuleksi". Se ei suinkaan kestä ikuisesti (vaikka se vainajalle tuntuukin kauhean pitkältä), sillä tyydyttämättömät intohimot kuluttavat itse itseään ja ihminen lopulta vapautuu niistä. Sitten seuraa vallan toinen tila. Kaikki hyvä, mikä uinuu vainajan sielussa, kaikki maallisen elämän ihanat muistot astuvat nyt

pinnalle ja vetävät huomion puoleensa. Niihin vuorostaan uppoutuneena sielu viettää ihanan ajan "taivaassa", josta niinikään kaikki uskonnot puhuvat. Taivaankin ilot päättyvät, kun sielu niihin kyllästyy ja alkaa ikävöidä uusia kokemuksia, uutta oppia ja uusia tehtäviä maallisessa olotilassa, ja kun taivas sulkeutuu, silloin sielu etsii uutta syntymää maan päällä.

Turhaan ei suinkaan kulu aika kuolemanjälkeisessä elämässä. Ensinnä lepo on ihmiselle välttämätön maallisten kärsimysten jälkeen. Toiseksi on välttämätöntä, että ihminen oppii tuntemaan itsensä, oman persoonallisuutensa; ihminen menisi tietämättään — ja tietten — liian pitkälle itsekkyydessä ja pahuudessa, ellei kuolema katkaisisi hänen rataansa ja pakottaisi häntä miettimään tekojansa ja sielunsa tilaa. Kolmanneksi ihminen vasta kuoleman jälkeisessä elämässä varsinaisesti sulattaa itseensä maallisen elämän kokemukset ja opetukset. Kuolema on täten ihmisen tosi ystävä, joka palvelee hänen henkistä kehitystään ja kerta kerralta muistuttaa hänelle, että hän on vastuunalainen henkiolento, jonka varsinainen tuleva koti on henkimaailma.

Kirjallisuutta:

C. W. Leadbeater, *Kuoleman jälkeinen elämä*

Pekka Ervast, *Mitä on kuolema?*

C. W. Leadbeater, *The Other Side of Death* (Kuoleman toisella puolen)

Annie Besant, *Death and after* (ruotsiksi: *Döden och sedan*)

C. W. Leadbeater, *Astraalitaso, The Devachanic Plane ja Dreams*

Spiritistisiä kirjoja, kuten:

W. T. Stead, *Mistä tiedän, että kuolleet elävät?*

Jalo Kivi, *Ääniä haudan takaa*

Oscar Busch, *Mistä ja mihin?*

A. Akiakov, *Animismus und Spiritismus*

Oliver Lodge, *Raymond*

A. Conan Doyle, *The New Revelation*

Kansallishaltia

Henkimaailmassa on monenlaisia asujaimia, "luonnonhenkiä", "enkeleitä", "jumalia", joiden kanssa tavallinen ihminen verrattain vähän joutuu välittömiin tekemisiin, mutta joita henkinen totuuden etsijä oppii tuntemaan. Tietäjät ovat niistä kaikkina aikoina puhuneet, ja hyödyksi on meille kuolevaisille, jos kuulemme niistä jotain ja otamme vaarin tietäjain sanoista.

Tavallinen käsite nykyaikaisessa kielenkäytössä on "joukkosielu", jolla kyllä ei tarkoiteta itsenäistä sielua eli elävää olentoa, vaan määrätyn yksilöryhmän yhteistä sielullista taustaa, jonka vaikutuksen alaisia yksilöt ovat. Tämä käsite on alkuaan teosofinen ja teosofiset kirjailijat ovat sitä ensimmäisinä käyttäneet, puhuessaan eläinten joukkosieluista. Henkimaailmassa muodostavat näet mieltä kiinnittävän ilmiön. Nämä eläinten kollektiiviset eli joukkosielut. Eläimet eivät ole yksilöllisiä olentoja samassa merkityksessä kuin ihminen; niillä ei ole persoonallista minätajuntaa, vaan samaan ryhmään kuuluvilla eläinyksilöillä on yhteinen sielu ja minätajunta: siten leijonilla on yh-

teinen joukkominä, karhuilla toinen, kissoilla omansa jne. Karhu-yksilöiden elämänkokemukset kootaan yhteiseen sieluun, ja karhujen joukkosielu se kärsii ja iloitsee lukuisissa yksilöissään. Jokaisella tällaisella joukkosielulla on sitä paitsi oma suojelusenkelnä eli haltiansa, joka valvoo ja ohjaa sen elämää ja kehitystä. Vanhat kansat olivat siitä tietoisia, puhuessaan eläinten kunninkaista ja haltioista.

Silti on paikallaan puhua "joukkosieluista" ihmistenkin yhteydessä, vaikka teosofia tässä tapauksessa on puhunut *aurasta*, kollektiivisesta eli joukko-aurasta. Aura on latinalainen sana, joka merkitsee "tuulta, henkäystä, hohdetta". Henkimaailmassa, jossa ajatukset ja tunteet ovat ulkokohtaisia, aistillisesti havaittavia ilmiöitä, esiintyvät sielulliset ilmiöt mm. värillisten hohteitten ja olioiden muodossa. Jokaista ihmistä ympäröi hänen auransa eli sielullinen ilmakehänsä, joka henkiolennon havaintokyvylle on aistillisesti tajuttava, ja samaten ihmisryhmän yhteinen sieluelämä muodostaa auran, jonka vaikutuksen alaisia yksilöt ovat. Semmoisia ryhmiä ovat seurakunnat ja yhdistykset, puolueet, lahkot, kirkot jne. joilla kaikilla on oma auransa eli joukko-sielunsa. Harvoin sitä vastoin tämmöisillä joukkosieluilla on henkiset johtajansa eli suojelusenkelnä, vaikka niihin saattaa kuulua vainajiaakin eikä vain "eläviä ihmisiä".

Muuan inhimillinen joukkosielu sentään on olemassa, jolla tavallisesti on erityinen henkijohtajansa eli enkelinä. Tämä joukkosielu on niin sanottu kansan sielu eli kansallishenki. Kansallishengestä puhutaan yleisesti ja nykyaikaiset sielutieteilijät ovat monipuolisesti tutkineet "kansan sielua" (saksaksi *Volksseele* ja sitä tutkiva sielutieteenhaara *Völkerpsychologie*) ja psykologisesti tarkasti kuvanneet sitä tosiseikkaa, jota teosofia nimittää

kansallisauraksi. Mutta luonnollisesti tiedemiehet eivät ole kokemusperäisesti havainneet, että kansallisauroja johtavat ja hallitsevat erityiset korkeat jumalolennot, joita teosofiassa mainitaan *kansallisdeevojen* nimellä. Suomenkin kansalla on tällöinen "kansallishaltia", joka johtaa sen historiallista kehitystä ja jonka vaikutus viime vuosisadalla näkyi Suomen kansan henkissä nousussa, Kalevalan esiintymisessä jne. Nyt kun Suomen kansa on saavuttanut valtiollisen itsenäisyyden, tulee kansallishaltian vaikutus vuosi vuodelta olemaan yhä tuntuvampi. Väinämöisen henki on elähdyttävä kaikkea kulttuurielämää.

Kirjallisuutta:

Gustave le Bon, *Joukkosielu*

A. P. Sinnett, *The Growth of the Soul*

C. W. Leadbeater, *The Inner Law* ja *The Hidden Side of Things*

Pekka Ervast, *Suomen Kansallishaltia* ja *Kalevalan avain*

Kristus

Henkimaailmamme suurenmoisin ja ihmeellisin olento on epäilemättä Kristus. Ihmiskunta on henkisesti katsoen suuri joukkosielu, ikään kuin suuri puu, jonka oksina ovat rodut, heimot ja kansat ja lehtinä ja kukkina yksilölliset ihmiset; heidänkin tässä puussa ovat ne mestarit, jotka ovat inhimillisen

täydellisyyden saavuttaneet. Mutta puun elinvoima ja sisäinen minätajunta on Kristus.

Teosofiaa syytetään välistä siitä, että se "kieltää Kristuksen". Tämä on sulaa erehdystä, sillä teosofia ei kieliä mitään tosiasioita, vaan paljastaa ja valaisee niitä. Ja koska teosofia puhuu kaikista uskonnoista ja filosofioista, se käyttää monenlaisia nimityksiä. Niinpä se alusta saakka on opettanut *Logoksesta*, "sanasta" ja sillä tarkoittanut juuri sitä ihmiskuntaa elähdyttävää jumalallista tajuntaa, jota myös on nimitetty mystiseksi Kristukseksi.

Ihmiskunnan "joukkosielu" ei ole minän tavallinen "aura". Syvimmissä todellisuudessaan se on ihmisyksilöiden henkisten perusolemusten summa. Jokainen ihminen on syvimmissään ikuinen, jumalallinen henkiolento eli *monadi* ("yksiö"), syntyisin Isästä Jumalasta ja Sen tähden totisesti Jumalan "ainokainen poika", ja yhdessä ihmismonadit muodostavat "Pojan eli Jumaluuden" toisen persoonan eli mystisen Kristuksen.

Mahtavalla monadijoukolla on johtajanaan, suojelijanaan ja opettajanaan äärettömän korkea henkiolento, jota myös on milloin nimitetty Logokseksi, milloin Pojaksi, milloin Kristukseksi. Hän on koko monadihierarkian henkisesti elähdyttävä voima, ikään kuin sen sielu ja yhteinen minä. Hänelle varsinaisesti kuuluu nimitys Kristus, sillä hän se oli, joka erikoisesti vaikutti Jeesus Natsarealaisessa. "Minä olen totinen viinipuu", sanoi Jeesus Kristus, ja vaikka Kristus on puhunut ja puhuu jokaisen mestarin ja profeetan suun kautta, ilmestyi hän varsinaisesti ihmisen hahmossa maan päällä vasta Jeesus Natsarealaisen ruumiissa, kun tämä — Jeesus — Jordanin kasteessa jätti fyysisen käyttövälineensä Kristuksen käytettäväksi. Tämä on niin sanotun "in-

karnaation” eli ”lihaksi tulemisen” salaisuus teosofisesti käsitetyinä. Lunastusopin sen karkeassa muodossa teosofia kieltää, mutta ei suinkaan Kristuksen jumaluutta. Päinvastoin jokainen ihminen on teosofian mukaan jumalallinen, ja kehityksen päämäärä on, että tulisimme tietoisiksi omasta jumalallisuudestamme. Koko luomakunta huokaa ja odottaa sitä päivää, että Jumalan pojat ilmestyisivät maan päälle, so. että ihmiset tietäisivät olevansa jumalan poikia ja eläisivät sen mukaan. ”Minä olen tie, totuus ja elämä”. Jeesus Kristus on selvemmin kuin kukaan ennen häntä näyttänyt, että ainoa tie totuuteen ja elämään on rakkaus, eikä hän ole sitä ainoastaan näyttänyt, vaan itse tullut siksi. Hän, joka on mystisen Kristuksen ohjaava taajunta, on samalla tämän mystisen Kristuksen personoituma. Hän on sen kautta totisesti tullut vapahtajaksemme, jokaisen ihmisyksilön sisäiseksi vapahtajaksi, joka voimakkaalla rakkautellaan nostaa sielun harhojen verkosta ja pelastaa sen syntien vallasta.

Kirjallisuutta:

Annie Besant, *Kristinuskon salainen puoli*

Pekka Ervast, *Kirkonopin teosofia ja Teosofian sanoma nykyajalle*

Rudolf Steiner, *Das Christentum als mystische Tatsache*

Pekka Ervast, *Mitä on usko?* (Sarjakirjoitus Tietäjä 1918)

Anna Kingsford, *The Perfect Way or the Finding of Christ*

Édouard Schuré, *L'Evolution divine du Sphinx au Christ*

J. R. Hannula, *Ilmestyskirja teosofian valossa ja Johanneksen evankeliumi teosofian valossa*

Jumala

Teosofiassa eli jumalallisessa viisaudessa yhtyvät ja sulautuvat toisiinsa uskonnot, filosofiat ja tieteet. Teosofiassa on tilaa yhtä hyvin ankarimmalle tieteelliselle tutkimukselle ja loogiselle ajattelulle kuin rohkeimmalle filosofismetafyysiselle aateskelulle ja hartaimmalle uskonnolliselle tunteelle. Minkä tähden? Sen tähden että jumalallinen totuus ja todellisuus käsittää kaikki ja on syvempi ja ihmeellisempi kuin vallattomin mielikuvitus.

Mikä teosofinen oppi se ennen kaikkea antaa tuon merkillisen mielenrauhan ja suvaitsevaisuuden, tuon filosofisen tyyneyden ja hyväntahtoisen puolueettomuuden jokaiselle, joka todella on teosofisen hengen läpäisemä? Se on teosofinen oppi Jumalasta.

”Teosofit ovat jumalankieltäjiä”, saattaa joskus kuulla vastustajien ja tietämättömien taholta. Tämä on totta, jos ”jumalalla” tarkoitetaan vanhan testamentin ukkosena jyrisevää, julmaa ja kostonhimoista ”Herraa”, sillä kuten madame Blavatsky sanoo ”Teosofian avaimessa”: ”Hylkäämme käsityksen persoonallisesta eli maailman ulkopuolella olevasta, ihmisenkaltaisesta jumalasta, joka on vain ihmisen jättiläisvarjokuva, eikä edes parhaimman ihmisen. Me sanomme — ja todistammekin, — että teologian Jumala on joukko ristiriitaisuuksia ja järjen kannalta mahdottomuus. Virsiseppä kutsukoon näkyvää taivaankantta jumalan istuimeksi ja meidän tomumaatamme hänen astinlaudakseen. Meidän jumaluutemme ei asu paratiisissa eikä missään erityisessä puussa, rakennuksessa tai vuoressa...”

Mikä sitten on teosofian korkein Jumaluus? Vastatkaamme madame Blavatskyn sanoilla: "Se on kaikkialla, jokaisessa näkyvän ja näkymättömän maailman atomissa, jokaisessa näkymättömässä atomissa ja jaollisessa molekyyllissä, sen yllä ja ympärillä. Silti SE on sekä sisäisen että ulkonaisen kehityksen salaperäinen voima, kaikkialla oleva, kaikkivoipa, vieläpä kaikkietävä mahdollisuus." Tätä absoluuttista jumaluutta, johon kaikki vastakohtat yhtyvät, joka on hengen ja aineen, hyvän ja pahan, todellisen ja epätodellisen iankaikkinen, muuttumaton, ehdoton lähde ja tausta, sitä kuvaa kabbalistinen runoilija seuraavin sanoin:

"Sinä olet yksi, kaikkien lukujen juuri, mutta ei laskemislukuna, sillä ykseys ei salli kertomista, muuttumista tai muotoa. Sinä olet yksi ja Sinun ykseytesi salaisuuden perille eivät ihmisistä viisaimmat pääse, sillä he eivät tunne sinua. Sinä olet yksi ja sinun ykseytesi ei milloinkaan vähene, ei enene, ei muuttua saa. Sinä olet yksi ja mikään ajatukseni ei voi Sinulle rajaa tai määrittystä panna. Sinä olet, mutta et niin kuin olevainen, sillä ei kuolevaisen ymmärrys tai aavistus voi Sinun olemassaoloasi saavuttaa eikä määritellä Sinusta missä, miten ja miksi."

Ja Hermes egyptiläinen opetti tästä samasta jumaluudesta: "Hän on mahtavampi kaikkea valtaa, suurempi kaikkea suuruutta, parempi kaikkea kiitosta, Sen tähden häntä voikin kunniottaa ainoastaan vaitiololla. Hän on kaikelta salassa, sillä ei mikään tarve vaadi häntä näyttäytymään muka olemassaolonsa merkiksi. Vain ajallinen on näkyvä, ikuinen sitä vastoin on peitossa. Hän tosiaan antaa kaikkien muiden olioiden näkyä, mutta itse hän on sulkeutunut salaisuuteen, ja Sen tähden hän ei

koskaan meille näy... Turhaan kysytään hänen nimeänsä, koska hän ykseytensä takia ei nimeä kaipaa.”

Kaikessa jumaluudessa piilee ilmenemisen mahdollisuus (Logos eli Sana, Järki). Tämä mahdollisuus tulee eläväksi todellisuudeksi maailmankaikkeuden lukemattomissa elävässä olennoissa ja olioissa, atomista lähtien korkeimpaan persoonalliseen Jumalaan saakka alati nousevassa asteikossa. Ihminen on sisimmässään sama Logos eli mahdollisuus ilmennykseen ja kehitykseen, ja juuri tämä tieto, että ihminen kuolevaisenakin olentona kantaa povessaan maailmoiden Jumalan, antaa teosofille sen yliluonnollisen rauhan, jota ei mikään voi horjuttaa.

Kirjallisuutta:

Pekka Ervast, *Uusi Jumala ja Teosofia hengen uskontona*

H. P. Blavatsky, *Salainen oppi, I osa*

Teosofinen kirjallisuus yleensä

Jokin *Filosofian historia*

Jokin esitys *Maailman uskonnoista*
